

Успешно реализован приказ „Челик 2017”

У оквиру комплекса Центра за испитивање наоружања и војне опреме „Никинци”¹, 9. маја успешно је реализован приказ „Челик 2017”, у оквиру којег су приказани системи различитих намена из развоја, односно они којима јединице Војске Србије већ располажу, као и део оперативних способности јединица Војске Србије и Министарства унутрашњих послова. Свечаност и приказ организовани су поводом обележавања Дана Војске Србије, Дана победе и Дана Европе. У оквиру динамичког дела гледаоцима је приказана употреба 26 система националне наменске индустрије, док је у реализацији активности учествовало око 550 припадника Војске Србије и Министарства унутрашњих послова. Приказом је командовао бригадни генерал Илија Тодоров, који је истакао да је у питању изузетно сложена активност, чија успешна реализација зависи од многобројних фактора, пре свега темељних припрема и обучености кадра. Највећи обим активности реализован је на тзв. пласману „С”, у присуству највиших државних руководилаца и гостију из земље и иностранства.

Активности су реализоване у оквиру сценарија приказа, према којем је на зону одбране бригаде Копнене војске отпочео напад ојачане механизоване бригаде. Ради извођења операције организован је оперативни центар командног места бригаде Копнене војске, а у оквиру приказа обучени војници демонстрирали су изузетну координацију оперативних активности, посебно примање и обраду информација, издавање, преношење и разумевање наређења.

*Распоредивање стрелача на ватреној линији.
Фото: Милош Јевтић*

¹ Центар је основан решењем тадашњег заменика савезног секретара за Народну одбрану од 3. 5.1951. године под називом „Централни полигон Генералне дирекције индустрије муниције”.

Динамички део приказа отпочео је распоређивањем оклопних вишенаменских возила точкаша 8×8 „лазар 3” у верзији оклопни транспортер из којег су се на ватрену линију распоредили припадници Специјалне антитерористичке јединице (САЈ) Министарства унутрашњих послова, наоружани системима „Colt M-4 A-4”, као и компактнијим верзијама „Commando”, сви у калибру 5,56 mm, и опремљени „red dot” нишанима „Aimpoint CompM3”, односно припадници 72. извиђачко-диверзантског батаљона Специјалне бригаде Војске Србије, опремљени системима „Heckler&Koch 416 D14.5RS” 5,56 mm, са монтираним рефлексним нишанима „Aimpoint CompM4”. Истовремено, из пристиглог вишенаменског борбено-оклопног возила 4×4 „милош” на ватрену линију пристигли су стрелци опремљени модернизованим модуларним пушкама „грендел” у калибру 6,5 mm, произвођача „Застава оружје” који су се придружили специјалистима снајперизма на средини ватрене линије. Тројица специјалиста су овом приликом носили маскарна одела „ghillie” произвођача „Миле Драгић”, а за потребе гађања снајперски пар употребио је антимаеријалну пушку за прецизно гађање „застава М-12 Црно копље”, са системом мануелног репетирања (енг. bolt action) и у моћном калибру 12,7 mm, у конфигурацији са оптичким нишаном произвођача „Застава оружје”, као и „репетирку” „М-07” коју је такође произвела „Застава оружје” у калибру 7,62×54 mm R, са монтираним оптичким нишаном „Swarovski X5 5-25×56 P”. Вођа снајперског пара обавештавао је стрелце о тренутним параметрима употребом ручног дневно-ноћног ласерског даљиномера. Гледаоци су, такође, имали прилику да виде дејство аутоматске пушке 6,5 mm „грендел” у ситуацији када стрелац делује иза заклона употребом видео-нишана, односно у садејству са извиђачем опремљеним ручним термовизијским двогледом средњег домета.

Стрелци су гађали стационарне мете у оквиру метне ситуације која је садржала 40 мета са леве стране на растојањима 100 и 150 метара, односно 20 мета са десне стране на дистанцама 100, 200, 300 и 500 метара. Погоци мета на удаљености од 1.200 метара реализовани су употребом система „застава М-12 Црно копље”, док су употребом „застава М-07” успешно гађане мете на 1.000 метара. Модуларним пушкама у калибру 6,5 mm „грендел” у „снајперској” верзији успешно су гађане мете на 800 метара, што је још једном потврдило квалитет пушчаних система и оптичких нишана, али и балистичких карактеристика овог калибра. Након потврде свих погодака стрелаца реализовано је гађање употребом даљински управљаних борбених станица са распоређених возила. Мете на удаљености од 500 метара гађане су кратким рафалима изузетно прецизно.

*Приказ употребе даљински контролисаног БЗВ „Мали Милош”.
Фото: Милош Јевтић*

Након тога приказана је употреба даљински контролисаног беспосадног земаљског возила „мали милош”, које је развио Војнотехнички институт, а производи „Прва петолетка – Наменска”. Систем је примарно намењен за уништавање и онеспособљавање појединачних и групних циљева на даљинама до 800 метара, а у основној верзији опремљен је митраљезом ПКТ 7,62 mm, као и бацачем граната РБГ 40 mm/6 М-11. Осматрачко-нишански систем састоји се од широкоугаоне и ускоугаоне дневне камере, термовизијске камере, као и ласерског даљиномера.

Затим је наступило модернизовано борбено оклопно возило „М-11”, намењено команданту пешадијског батаљона са даљински управљаном борбеном станицом. Гађање је, уз изузетну прецизност погодака, реализовано употребом митраљеза 7,62 mm, као и бацача граната 40 mm. Модернизовано возило карактерише унапређена балистичка и противминска заштита, што је постигнуто и увођењем модуларног оклопа који на предњој страни обезбеђује заштиту од пројектила 14,5 mm², на бочној страни заштиту од пројектила 12,7 mm, док на задњој и горњој страни штити од пројектила 7,62 mm³. Возило је опремљено и системом независног напајања, системом за климатизацију, визуелизацију и вожњу у дневним, ноћним и другим условима.

На пласман „С” затим је изашло возило „лазар 3”, које производи „Југоимпорт СДПР”, опремљено топом 30 mm, примарно намењено за

² Заштита IV нивоа према СТАНАГ 4569.

³ Заштита III нивоа према СТАНАГ 4569.

уништавање незаклоњене и заклоњене живе силе, лакооклопљених техничких средстава, као и лакоутврђених објеката на даљинама до 3.000 метара, затим бацачем граната 40 mm и митраљезом 7,62 mm. Гађање мета на даљини од 1.500 метара реализовано је кратким рафалима и уз високу прецизност погодака.

*Приказ употребе система „ПАСАРС 16“.
Фото: Милош Јевтић*

Наредна активност реализована је употребом самоходног артиљеријско-ракетног система ПВО „ПАСАРС 16“, који је опремљен противавионским топом 40 mm ефективног домета до 4 km, као и системом за управљање ватром у дневним и ноћним условима и ласерским даљиномером. Систем који се, поред осталог, одликује и одличним ванпутним перформансама, развио је Војнотехнички институт (ВТИ), а у оквиру приказа посада је реализовала гађање мете на даљини од 1.500 метара јединачном и рафалном паљбом од 5 метака, уз изузетну прецизност погодака. Модернизацијом система унапређене су и карактеристике основног и допунског оклопа који на предњој страни возила обезбеђује заштиту од пројектила 12,7 mm, односно 7,62 на осталим странама, као и капацитети радара „жирафа“ који омогућава праћење, навођење и гађање циљева у ваздушном простору.

Издак тенкова на Пласман „С”. Фото: Милош Јевтић

Изузетно атрактиван био је и приказ употребе тенкова „М-84”, „М-84 А”, као и модернизоване верзије „М-84 АС-1”, односно борбеног возила пешадије (БВП) „М-80 АБ-1”. Тенковске посаде реализовале су гађање противавионским митраљезима, док је модернизовани „АС-1” гађао преко даљински управљане борбене станице. Затим су тенкови гађали главним наоружањем мете на даљини од 1.500 метара, односно мете у тунелу на даљини од 500 метара. Модернизована верзија „АС-1” одликује се и знатно унапређеним системом заштите који чине експлозивно-реактивни оклоп и решеткасти оклоп за заштиту од пројектила испалених из ручних ракетних бацача (РРБ). Тенк је опремљен и оптоелектронским заштитним системом, затим детектором радарског озрачења, GPS-ом, као и термовизијском камером у нишанској справи.

Сигнал „Челик 1” означио је почетак нове активности чији је сценарио садржао тактичке супозиције према којима је у рејону села Грабовци примећено кретање три непријатељева оклопна транспортера. Овом приликом ангажовани су хеликоптери „НН 42/45 Gamma” који су успешно гађали „транспортере” на даљини од 1.500 метара противоклопним вођеним ракетама типа „9М 14М”. Поменути хеликоптери примарно су намењени за уништавање непријатељеве оклопљене борбене технике и утврђених објеката, односно пружање ваздухопловне ватрене подршке у „помоћној” намени.

Сигнал „Челик 2” означио је почетак активности у оквиру које су се могла видети дејства авиона Ратног ваздухопловства и противваздухопловне одбране Војске Србије.

Јављањем сигнала „Челик 3” приказано је дејство ракетног система АЛАС, намењеног за гађање покретних и непокретних циљева на земљи и води. Основна предност система јесте способност гађања циљева ван визуелног контакта по координатама добијеним од артиљеријских осматрача, односно других извиђачких система. Лансер се, такође, одликује и изузетном аутоматизацијом функција. Према сценарију, у рејону села Трбушац примећена је колона моторних возила којима се превозила

муниција и УБС⁴. У оквиру приказа реализовано је гађање ове покретне мете на даљини од око 12 km.

Сигналом „Челик 4” приказана је употреба модернизованог самоходног противоклопног лансера ракета М83/16 и дејство на, у оквиру сценарија, три оклопна возила точкаша на правцу Грабовци–Витојевци. Поменути систем намењен је за гађање оклопљених и заштићених циљева. Главно наоружање подразумева 6 ракета из фамилије „маљутка”, међу којима посебно треба истаћи противоклопну ракету великог домета и велике убојите моћи „маљутка 2Т5”. Споредно наоружање чини митраљез „застава М-86” у калибру 7,62 mm.

У оквиру наредног сценарија примећене су четне колоне при развођењу пешадијског батаљона ради увођења у борбу. Јављањем сигнала „Челик 5” приказана је употреба система за навођење артиљерије УПАРС, који је, у оквиру сценарија, уочио циљ, одредио координате, затим прорачунао и проследио координате и друге елементе гађања на конзолу комуникационо-информационог система самоходне хаубице НОРА Б-52, калибра 155 mm. У оквиру приказа испалени су пројектили са барутним пуњењем – зона 8.

*Самоходна хаубица НОРА Б-52, калибра 155 mm.
Фото: Милош Јевтић*

Последњи сигнал „Челик 6” јављен је након успешно реализованих приказа дела оперативних способности мешовитих снага, састављених од припадника јединица Војне полиције, противтерористичког тима Батаљона војне полиције специјалне намене – „Кобре”, припадника 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде, као и антитерористичких група Специјалне антитерористичке јединице МУП-а и Батаљона за противтерористичка

⁴ Убојита борбена средства.

дејства – „Соколови” Специјалне бригаде Војске Србије. Према сценарију у рејону села Прово уочен је ватрени положај батерије СВЛР⁵, са проценом да је у питању ватрени положај бригадне артиљеријске групе. Систем „УПАРС” извршио је претходну припрему и прорачунао елементе за гађање, те их проследио на ватрени положај јединица ракетне артиљерије, сачињен од модернизованог вишецевног ракетног система „огањ”, који је гађање реализовао ракетама М-91 122/128 mm, као и ракетног самоходног вишецевног модуларног система „Морава” који је гађао ракетама „пламен Д”. Систем „Огањ” и систем „Морава” намењени су за општу ватрену подршку јединица бригадног нивоа.

Приказ оперативних способности мешовитих снага

Приказ оперативних способности мешовитих снага испратио је, у улози спикера, пуковник Горан Десанчић. Тактичке супозиције сценарија предвиђале су повлачење непријатеља ради организовања одбране. Оперативним радом утврђено је да се непријатељ повлачи у мањим групама, те да на линији повлачења плански распоређује диверзантско-терористичке групе ради успоравања напредовања мешовитих специјалних снага и омогућавања припремања одбране главнине сопствених снага. Користећи модерне извиђачке системе, поред осталог и беспилотне летелице кратког долета „врабац”, мање извиђачке јединице уочиле су да мања група напредује у отетом путничком возилу. Јединице Војне полиције су, у оквиру сценарија, биле ангажоване на борбеној контроли територије у зони операције. Примарно наоружање војних полицајаца овом приликом чинили су системи М-21 у калибру 5,56 mm, произвођача „Застава оружје”. Вод војне полиције успоставио је контролни пункт на правцу комуникације ка селу Никинци. Приликом заустављања путничког возила ради обављања контроле због прегледа лица и возила пронађене су аутоматске пушке на задњем седишту возила. У складу са војнополицијским овлашћењима, лица путничког возила стављена су под контролу ради привођења органама судске власти у зони операције.

Припадници Баталјона војне полиције специјалне намене – „Кобре” извели су приказ напада на отето путничко возило ради хапшења или неутрализације непријатеља. За потребе приказа елитни војници били су опремљени различитим системима пешадијског наоружања, попут источнонемачке АК 47, у калибру 7,62 mm, аутомата НК МР5 А3, у калибру 9 mm са телескопским кундаком, а у конфигурацији са холографским нишаном „ЕОТех XPS2-0” и журишним рукохватом, као и полуаутоматским пиштољима „Glock 17 Gen 4” у истом калибру, одложеним у холстере „BLACKHAWK! Serpa Tactical Level 2”. У оквиру приказа ваздухопловно обезбеђење рејона вршио је хеликоптер „газела”.

⁵ Самоходни вишецевни лансер ракета.

Друга уочена диверзантско-терористичка група заузела је неколико објеката, а оперативним радом је утврђено да су терористи наоружани аутоматским дугоцевним оружјем. Ради извршавања шире блокаде рејона ангажовани су падобранци 63. падобранског батаљона који су извели десант употребом специјалних падобрана типа „крило МЦ-04”. За потребе приказа падобранци су носили униформе у дигиталној руралној маскарној шари „М-10”, која је усвојена као стандардна у Војсци Србије, а развио ју је произвођач „Јумко АД” у сарадњи са стручњацима ВТИ. Основно наоружање падобранаца чинили су системи „НК G-36 KV” у калибру 5,56 mm, односно аутомати „НК UMP” у калибру 9 mm, прилагођени потребама блиске борбе.

По доскоку падобрански тим је имао задатак да изврши ширу блокаду рејона, омогући увођење главних снага у борбу, односно онемогући извлачење терориста. Напад на запоседнуте објекте изведен је координирано из три правца и употребом четири борбено-оклопна возила М-11.

*Припадници БПТ изводе брзо спуштање из хеликоптера техником „fast rope”.
Фото: Милош Јевтић*

Дејство из треће димензије извели су припадници САЈ-а и Батаљона за противтерористичка дејства – „Соколови” брзим спуштањем помоћу конопца (енг. fast rope) са висине од око 20 метара. По спуштању специјалци су у напредовању ка објектима искористили БОВ као заклон. Ваздухопловну ватрену подршку све време је обезбеђивао хеликоптер „газела”. Један од терориста покушао је бекство, те је ради хватања и

стављања под контролу употребљен и службени пас нападач, расе немачки овчар, из тзв. радне линије. Напредовање мешовитих снага за упад маскирано је и употребом димних средстава. Том приликом припадници САЈ-а носили су црне тактичке комбинезоне „GK Pro”.

Извођење динамичког упада у објекте које је запосела диверзантско-терористичка група. Фото: Милош Јевтић

Основно наоружање припадника САЈ чинили су системи „Colt M-4 A-4”, као и компактнији модели „Commando”, прилагођени потребама блиске борбе, док су „Соколови” овом приликом одабрали поуздане системе „HK G-36 Commando”, у калибру 5,56 mm, који су иначе и основни системи у употреби у елитном батаљону у категорији аутоматских пушака, односно борбену сачмарицу „Benelli M-4”, која је одличан избор када је неопходно одрадiti и „чишћење просторија” при упаду. За потребе блиске борбе системи „G-36 C” били су прилагођени монтирањем рефлексних нишана „Aimpoint CompM4” и јуришних рукохвата. Елитни „Соколови” носили су црне дводелне тактичке униформе произвођача „Миле Драгић”, у кроју „Dragon Tactical”, као и дводелне униформе у маскирној шари „M-10”, произвођача „Јумко АД”. Ради додатне балистичке заштите АТГ при извођењу динамичког упада употребљени су балистички штитови „Intruder”. При извођењу упада један војник је симулирао рањавање, те је командир тима, по иницијалном збрињавању, затражио санитарску евакуацију ваздушним путем. Ради тога употребљен је хеликоптер НТ 49, који се може употребити за транспорт људства (до 26 људи са опремом) и/или опреме, као и за потребе ваздухопловне ватрене подршке.

Приказом мешовитих специјалних снага командовали су пуковник Драган Барашанин из САЈ-а и потпуковник Драган Кужет из Специјалне бригаде.

Након успешно реализованог динамичког приказа у оквиру комплекса Центра био је организован и тактичко-технички збор система који су били претходно приказани, односно изложени искључиво у оквиру ТТ збора. Присутни су могли детаљније да се упознају и са карактеристикама модернизованих пушчаних система произвођача „Застава оружје”, затим различитим уређајима компаније „Телеоптик жироскопи”, системима „Прве петолетке – Наменска”, односно „Југоимпорт СДПР” и другима.

Милош М. Јевтић (Miloš M. Jevtić),
уредник сајта *specijalne-jedinice.com*,
e-mail: *info@specijalne-jedinice.com*,
ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-1305-7618>